

relska in Solnograška po 1 poslanca. V deželah, ki volijo po več poslancev, bodo volila mesta zase, v drugih pa volijo mesta in kmetске občine vkup. Kjer bodo mesta posebej volila, bodo volitve v mestih direktne, drugače se bode pa volilo indirektno, ako deželni zbor ne sklene, da se voli direktno. Za Slovane ta volilni načrt nikakor ni ugoden. O priliki več spregovorimo o njem.

Nemčija. — Dne 18. t. m. se je slavil v Berlinu 25letni spomin obstanka nemške države. Slavnost se je vršila ob navzočnosti cesarjevi. Udeležba je bila velika v toliko, v kolikor imajo vladni krogi besedo. Narod ni kazal nobenega naudušenja o tej priliki. Bismarcka, stvaritelja države tudi ni bilo poleg, in vladarji zveznih držav tudi niso prišli, če tudi je cesar na vse to računal. Naj vladni listi še toliko bobnajo o velikih slavnostih in simpatijah, katere so se tem povodom izražale nemški državi, je vendar le resnica, da so to storili le oni, ki morajo, da pa od odločilne strani, od strani naroda, ni pravega naudušenja za blaženo Nemčijo. Je pač tudi veliko gnjilega v ti Nemčiji. Bremena so pretežka in pod temi se ljudstvo šibi. Nesrečni socializem gloda na državi in nevarnost ni majhna, da je ne zgloda do občutne škode.

Bolgarija. — Skoro dognana stvar je že bila, da bo v kratkem prestop princa Borisa k pravoslavju. A istega še ne bo. Knez Ferdinand je pričakoval, da ga bo Rusija takoj priznala za kneza bolgarskega, ko bo le prestop obljubil in mislil je celo na to, da bo papež dal dovoljenje za prestop. Izpolnilo so ni niti to, niti ono. Da bi pa brez dobičkarije dovolil v prestop princa, tega ni hotel. Zapustil je zdaj na vse to Bolgarijo in se podal v inozemstvo in izročil vladi svoje vladarske pravice. Narod je zelo nezadovoljen, da se s prestopom princa Borisa k pravoslavju tako odlašajo. Iz nekaterih stranij se celo čuje, da se zna pripetiti kak prevrat v Bolgariji in da se knez ne povrne več iz inozemstva. — Knez Ferdinand se je baje podal k sv. Očetu v Rim, da se posvetuje z njim o prestopu svojega sinu Borisa k pravoslavju.

Kuba. — Vstaja je razširjena po celem otoku, zaradi tega je stališče španske vojske jako težavno. Vstaši le v manjših četah okrog požigajo in pustošijo. V večjem številu se nikoli ne postavijo v bran španjski vojski. To tudi ni njihov namen. Ko bi storili to, bi jih Španjci kmalu premagali. Z manjšimi rabukami delajo veliko večjo preglavico. Vstaše na skrivnem podpirajo severo-ameriške Zjedinjene države. Poveljnik španske vojske maršal Campos je dal ostavko. Ker je sprevidel, da pri svoji najboljši volji ne more ničesar na Kubi opraviti in ga vsled tega v Madridu po strani gledajo, se je umaknil, češ, naj poskusi pa kdo drugi, če bo bolj srečen. Položaj Španske na Kubi je zelo neugoden, posebno ker Španiji primankuje denarja.

Afrika. — Italijanom se ne godi najbolje v Afriki. Abesinci se močno ustavljajo pritisku laške vojske. V trdnjavi Makale so Abesinci dobili v roke vse vodnjake, vsled česar se Italijanom, kateri imajo sicer trdnjavo v svojih pesteh, prav slaba godi zaradi pomankanja vode. Nasprotnikova vojska je dosti močnejša kakor italijanska. Čuje se, da hoče italijanska vlada poslati še nadaljnih 50.000 mož v Afriko, da premagajo sovražnika. Vprašanje je le, če bo Italija to zamogla. Sozaveznici Avstrija in Nemčija sta baje Italiji priporočili, da čim prej poravnata zmedene razmere v Afriki. To bi Italija seveda rada storila, ko bi le mogla, pa manjka ji vojakov in novcev. Tudi delajo nepoznane krajevne razmere velike težave italijanski vojski v Afriki. V vsem se kaže, da Italija nima najlepših uspehov pričakovati v Afriki.

Obrtnija.

Zakon „o pregledu obrtnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev“.

Tukaj priobčujemo zakon o pregledu obrtnih in gospodarskih zadrug, ki ga je v drž. zboru sklenila zbornica poslancev v svoji seji dne 21. dec. 1895. in ki čaka sedaj na razpravljanje v gospodski zbornici. Ker pa se gospodska zbornica snide še le okolo srede februarja, imamo še toliko časa, da si moramo ogledati ta zakon in njegove določbe ter da skušamo doseči izpremembe, katere so potrebne. Zato priporočamo voditeljem zadrug, temeljito proučavajo ta zakon, ter se posvetujejo skupno, da bi še zadnji čas s pomočjo gospodske zbornice izpremenili tiste določbe, katere bi ovirale razvijanje zadrug, ter napravljale stroške in sitnosti.

Društva, naj s prošnjami poprosijo gospodsko zbornico za izpremembo zavirajočih in sitnih določb tega zakona.

Zakon kakor ga je sprejela zbornica poslancev, se glasi.

„V soglasju z obema zbornicama državnega zbora zaukazujem, tako:

§ 1. Na podlagi zakona od 9. aprila 1873. Drž. z. list št. 70, registrovane obrtne in gospodarske zadruge, kakor tudi poprej zasnovana društva, ki imajo v § 1. navedenega zakona zaznamovane namene, so obvezana dati pregledati svoje naprave in svoje poslovanje v vseh upravnih oddelkih vsaj vsako drugo leto po strokovnjaškem pregledniku ki ne pripada zadrugi, oziroma društvu.

Ob pregledbi je treba sosebno tudi gledati in v preglednem poročilu razkazati, ali so se ravnali po določbah zakonov in pravil. Predpisi tega zakona veljajo tudi za slučaj likvidacije, dokler traja poslednja.

§ 2. Za zadruge in društva ki pripadajo kaki zvezi treba je poslednji podeliti pravo, da si naroči pregledno ako se je bilo društvo zasnovalo na podstavi zakona o društvenem pravu od dne 15. nov. 1867. D. z. I. št. 134, in ako zadoščuje tudi zahtevam tega zakona.

§ 3. Zvezi mora biti namen predlog zadrug in društev, njej pripadajočih, in jej utegne biti namen, da gleda tudi drugače na skupne svoje zadružne interese, sosebno na gojenje vzajemnih opravičnih odnošajev. Drugih namenov zveza ne sme imeti.

Zveza mora obsezati vsaj 50 zadrug in društev. Ako pa se ima osnovati zveza iz zadrug ali društev, sestajajočih v pojedini kronovini, in ako je v tej kronovini manj nego 50 zadrug ali društev, je dovolj, ako obseza zveza vsaj 20 zadrug ali društev.

Iz zvezinih pravil mora se dati spoznati, da zveza more zadostiti dolžnosti pregleda; zlasti pa naj pravila določijo zvezin okraj in naj obsezajo določbe o naročbi preglednika, kakor način in obseg pregledov.

§ 4. Podeljenje prava za naročbo preglednika izvršuje notranje ministerstvo, ako se zvezin okraj razteza čez več dežel, drugače pa politiška deželna gosposka.

§ 5. Zvezino načelništvo je z dokazom o podeljenem mu pravu do predloga dolžno, zvezi pripadajoče zadruga naznaniti trgovinskemu sodišču, zvezi pripadajoča društva pa politiški okrajni gosposki tam, kjer imajo svoj sedež, in politiški deželni gosposki predložiti imenik vseh zvezi pripadajočih zadrug in društev. Istim gosposkam je treba nemudoma naznaniti tudi izločenje pojedinih ali vsprejetje drugih zadrug in društev.

§ 6. Pravo do naročbe preglednika more se zvezi odtegniti: 1. Ako zveza raztegne svoje delovanje na druge predmete, kakor so zaznamovani v pravilih; 2. ako zveza ne zadoščuje svoji dolžnosti pregleda ali poročevanju o njej; 3. ako se je število k zvezi pripadajočih zadrug ali društev znižalo pod 50, oziroma pod 20 v zvezi, katera obseza posamično kronovino, v kateri je v obče manj nego 50 zadrug in društev.

Odtegnjenje izreče za podeljenje pristojno mesto (§ 4), zaslišavši zvezino načelništvo. O odtegnjenju je treba uradno naznaniti gosposkam, zaznamovanim v § 5.

§ 7. Zadrugam ali društvom, ki ne pripadajo za pregled pooblašteni zvezi, naroča preglednika in sicer zadrugam trgovsko sodišče, društvom pa politiška okrajna gosposka na mesta njih sedeža.

§ 8. Pri pregledu je treba dovoliti pregledniku, da pogleda v knjige in listine in preišče blagajno, kakor tudi vrednostne papirje, dolžna pisma in blago. Ako sestaje nadzorstvo, naj bode prisotno pri pregledu.

§ 9. Preglednik je dolžan pregledno poročilo o kaki zadrugi izročiti združnemu načelništvu in trgovinskemu sodišču na mestu njih sedeža, pregledno poročilo o kakem društvu pa društvenemu načelništvu in politiški okrajni gosposki na mestu društvenega sedeža.

Ako naroči preglednika zveza, izvrši se predloga na gosposko in poročilo na združno, oziroma društveno načelništvo potom zvezinega načelništva, katero je dolžno pregledno poročilo pregledati ter izvod svojega pregledovanja priložiti.

O tem, kako naj se sestavljajo pregledna poročila, morejo se razglasiti navodila potom naredb.

§ 10. Združno, oziroma društveno načelništvo je dolžno pri sezvanju prvega občega zbora naznaniti poročilo o pregledu kot predmet sklepanja. Na občem zboru je dolžno nadzorništvo, in če tega ni, načelništvo izreči se o rezultatu pregleda.

§ 11. Preglednik ima pravo na to, da se mu povrnejo denarni stroški in poplačajo njegova dela po meri zamujenega časa.

V slučaju, da se ne zedinijo, naj stroške za pregled pri zadrugah določi trgovinsko sodišče, pri društvih pa politiška gosposka na mestu njih sedeža, in naj jih naloži zadrugi, oziroma društvu v odškodovanje.

§ 12. Gosposke, zaznamovane v §§ 9, odstavek 1, so dolžne skrbeti, da člani načelstva zadruga ali društva

izpolnjujejo v §§ 8. in 10. obsežene določbe, in sicer s kaznijo za red od desetih do sto goldinarjev.

Te kazni za red se iztekajo v zaklad za uboge kraja, kjer ima sedež zadruga, oziroma društvo.

§ 13. Kreditna in posojilna društva (hranilnice in posojilnice), katera odgovarjajo zahtevam § 1. zakona od 1. junija 1889., drž. zak. št. 91, so izvzeta od določeb sedanjega zakona tako dolgo, dokler so podrejena pregledu dež. odbora po obsegu, ki ga zahteva ta zakon.

V dosego tega osvobojenja je deželni odbor dolžen, imenik njegovemu pregledu podrejenih hranilnic in posojilnic začetkom vsakega leta in dotične izpremembe nemudoma od slučaja do slučaja sporočiti trgovinskemu sodišču, v okrožju katerega imajo dotične blagajnice svoj sedež.

§ 14. Ta zakon izvršiti je zaukazano pravosodnemu ministru, trgovinskemu ministru in ministru notranjih zadev.

Obrtnijske raznoterosti.

Zakaj se pripravajo Amerikanci in Angleži? Nekakom jasno je postalo zakaj je nastal razpor med Zjed. državami in Anglijo tako resen glede divjih pokrajin od Orinoco reki. Amerikanski kapitalisti si hočejo prisvojiti večji del zemljišč v prepirnem kraju. L 1883. ko se še ni nihče brigal za mejo med Venecuelo in Guyano, pridobil si je zemljišča C. C. Fitzgerald od vlade Venecuele; na to so ustanovili družbo Manoa Co. s kapitalom 5 milijonov dolarjev in Fitzgerald je odpotoval na Angleško, da vse to proda. Angleži so ponudili prenizko ceno in pričel se je prepir, kateri pa je še le potem postal resen, ko se je zvedelo bogastvo se nahaja na tem zemljišču. To so baje rudokopi za zlato, iz katerih so že za 30 milijonov dol. rude dobili, dalje bogata zaloga asfalta, katera je bogatejša nego ona v Trinidad, dragoceni gozdovi itd. Zadnje spomlad so staro družbo preustrojili in se sedaj imenuje „Orinoco Comp.“. Predsednik te družbe je Crespo in je naloženih 25 milijonov dolarjev. V tej družbi so kapitalisti iz zapada in severozapada Zjed. držav.

Kmetijstvo.

Zmrzlo sadje.

Po preiskavah nemškega profesorja dr. Müllerja v Thürgau-u najmanj trpi zmrzlo sadje, ako se za to skrbi, da se počasi otaja. On je sadje jednacij vrst, jednake zrelosti in velikosti umetno ohladil, da je zmrznilo. Jeden del zmrzlega sadja je otajal v mlačni vodi, drugi del v vodi 0°, jeden del je dal v sobo 20° in jeden del v prostor, kjer je bilo 0°. Preiskava je pokazala, manj občutno sadje, ki je bilo na mrazu 7°, je ostalo nepoškodovano, naj se je že hitro ali počasi otajalo. Pri sadju, ki je za mraz bolj občutljivo in pri bolj dozorelem sadju sploh se je pokazala razlika. Če se je otajalo v gorki ali mrzli vodi je bilo poškodovano, če se je pa otajalo na gorkem ali mrzlem zraku, pa ni bilo. Še bolj občutne vrste so bile popolnoma uničene, ako so se otajale v gorki ali